

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 grudnia 2017 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Patrycja Bogacińska-Piątek
Protokolant:	Iwona Sławińska

po rozpoznaniu w dniu 21 listopada 2017 r. w Gliwicach

sprawy M. S. (S.)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

o wysokość emerytury

na skutek odwołania M. S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 5 maja 2017 r. **nr** (...)

1. zmienia zaskarżoną decyzję częściowo w ten sposób, że przy obliczeniu wartości kapitału początkowego do wysokości emerytury uwzględnia:

- a) okres od 1 marca 1967 roku do 2 stycznia 1970 roku jako okres składkowy,
- b) okres od 30 marca 1988 roku do 22 marca 1989 roku jako okres składkowy,
- c) dochód stanowiący podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne:

- za okres od 7 października 1975 roku do 31 grudnia 1975 roku w kwocie 11.125 zł (jedenaście tysięcy sto dwadzieścia pięć złotych),

- za okres od 1 stycznia 1985 roku do 31 grudnia 1985 roku w kwocie 331.806 zł (trzysta trzydzieści jeden tysięcy osiemset sześć złotych),

- za okres od 1 stycznia 1988 roku do 29 marca 1988 roku w kwocie 147.436 zł (sto czterdzieści siedem tysięcy czterysta trzydzieści sześć złotych);

2. w pozostałym zakresie odwołanie oddala.

(-) SSO Patrycja Bogacińska-Piątek

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 5 maja 2017 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. przyznał ubezpieczonemu M. S. emeryturę w kwocie ostatecznej.

W odwołaniu ubezpieczony domagał się zmiany zaskarżonej decyzji i uwzględnienia wynagrodzeń za lata 1975, 1985, 1988 oraz zarobków wykazanych w kartotece płacowej za lata 1988-1989 za okres przebywania na budowie eksportowej, uwzględnienia do okresów składkowych zatrudnienia w latach 1967-1970.

W odpowiedzi na odwołanie ZUS wniósł o oddalenie odwołania i podtrzymał dotychczasowe stanowisko.

W uzasadnieniu wskazał, że ubezpieczony jest uprawiony do emerytury od 6 grudnia 2016 roku. Wysokość świadczenia została obliczona zgodnie z art. 26 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Do wartości kapitału początkowego organ rentowy nie zaliczył:

- okresu od 1 marca 1967 roku do 18 lutego 1970 roku z uwagi na brak zaświadczenia lub wpisu w legitymacji,
- okresu pracy na budowie eksportowej w Kuwejcie z uwagi na brak zaświadczenia o tej budowie z wyszczególnieniem okresów pracy, urlopów bezpłatnych, dnia na dojazd oraz dokumentacji stwierdzającej, że zarobki wykazane w kartotece płacowej za lata 1988-1989 to wynagrodzenia pracownika zatrudnionego w kraju na tym samym lub podobnym stanowisku,
- wynagrodzeń za lata 1975, 1985, 1988 ponieważ z przedłożonej dokumentacji płacowej nie wynika kogo i jakiego roku dotyczą.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

M. S. w dniu 1 marca 1967 roku został przyjęty do pracy w (...) Przedsiębiorstwie Budowlanym, początkowo na 7 dniowy okres próbny, następnie na czas nieokreślony. W czasie trwania umowy o pracę ubezpieczony otrzymywał wynagrodzenie zgodnie z Układem Pracy i Płacy z dnia 15 marca 1958 roku. Z dniem 2 stycznia 1970 roku ubezpieczony przestał stawiać się do pracy ponieważ otrzymał powołanie do odbycia zasadniczej służby wojskowej. M. S. nie wiedział, że powinien poinformować zakład pracy o powołaniu do wojska. W tej sytuacji pracodawca uznał, że ubezpieczony porzucił pracę z dniem 2 stycznia 1970 roku. Zatrudnienie w (...) Przedsiębiorstwie Budowlanym było pierwszym zatrudnieniem ubezpieczonego. Wcześniej ukończył on szkołę podstawową i dalej nie uczył się. Ubezpieczony został przyjęty do Ochotniczego Hufca Pracy. Pracę wykonywał od 7.00 do 15.00 na budowie w drugim i trzecim roku zatrudnienia, w pierwszym roku zatrudnienia pracował na budowie przez 4 dni, a przez 2 dni uczestniczył w szkoleniach z zakresu teorii i praktyki malowania, szkoleniach BHP. Za wykonaną pracę otrzymywał wynagrodzenie, które było płatne miesięcznie w kasie zakładu pracy.

Dowód: akta osobowe z (...) Przedsiębiorstwa Budowlanego karta 33-39, zeznania ubezpieczonego karta 43.

M. S. był zatrudniony na podstawie umowy o pracę w (...) Przedsiębiorstwie (...) w okresie od 7 października 1975 roku do 3 lipca 1989 roku, na stanowisku malarza.

W okresie od 7 października 1975 roku do 31 grudnia 1975 roku wypłacono mu wynagrodzenie będące podstawą wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne w kwocie 11.125 zł.

W okresie od 1 stycznia 1985 roku do 31 grudnia 1985 roku wypłacono mu wynagrodzenie będące podstawą wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne w kwocie 331.806 zł.

W okresie od 1 stycznia 1988 roku do 29 marca 1988 roku wypłacono mu wynagrodzenie będące podstawą wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne w kwocie 147.436 zł.

Od dnia 30 marca 1988 roku (...) Przedsiębiorstwo (...) udzieliło ubezpieczonemu urlopu bezpłatnego w związku z delegowaniem do pracy na budowę eksportową do Kuwejtu

Dowód: akta osobowe z (...) Przedsiębiorstwa (...).

W dniu 22 marca 1988 roku ubezpieczony zawarł umowę o pracę za granicą z Przedsiębiorstwem Budownictwa (...). Praca (...) została zakończona z dniem 22 marca 1989 roku. Dzień 23 marca 1989 roku był dniem dojazdu do Polski. Z tytułu pracy na budowie eksportowej przysługiwało ubezpieczonemu:

- 29 dni wolnych z tytułu przepracowanych wolnych sobót,
- 26 dni urlopu wypoczynkowego za lata 1988 i 1989.

O powyższe okresy został przedłużony ubezpieczonemu urlop bezpłatny udzielony przez (...) Przedsiębiorstwo (...).

Dowód: akta osobowe z (...) Przedsiębiorstwa (...) i Przedsiębiorstwa Budownictwa (...).

W Kuwejcie ubezpieczony wykonywał taką pracę jak w Polsce tj. pracę malarza, tynkarza na budowie osiedla domów jednorodzinnych, przez ostatnie 3 miesiące był kierownikiem robót wykończeniowych. W czasie pracy w Kuwejcie nie przyjeżdżał do Polski, pracował po 8 godzin dziennie przez 6 dni w tygodniu. Ubezpieczony nie wie kto wypisywał listy płac ani czyje zarobki zostały wykazane w czasie jego pracy na eksporcie.

Dowód: przesłuchanie ubezpieczonego karta 44.

Decyzją z dnia 14 grudnia 2016 roku ZUS ustalił ubezpieczonemu wartość kapitału początkowego uwzględniając okresy składkowe:

- od 19 lutego 1970 roku do 17 grudnia 1970 roku,
- od 16 marca 1971 roku do 22 października 1971 roku.
- od 7 października 1975 roku do 29 marca 1988 roku,
- od 12 czerwca 1989 roku do 3 lipca 1989 roku,
- od 4 lipca 1989 roku do 31 stycznia 1994 roku,
- od 1 kwietnia 1994 roku do 30 kwietnia 1994 roku.

Nie uwzględniono żadnego wynagrodzenia za 1975 rok, 1985 rok, 1988 rok.

Decyzją z dnia 21 grudnia 2016 roku ZUS przyznał ubezpieczonemu prawo do emerytury od 6 grudnia 2016 roku. Wysokość świadczenia została obliczona na podstawie art. 26 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Dowód: akta ZUS.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie akt organu rentowego, akt osobowych, przesłuchania stron (karta 43-44 a.s.).

Sąd oparł się na wszystkich dowodach dając im wiarę.

W toku postępowania przed organem rentowym ubezpieczony przedłożył kserokopie list płac za okres od 1975 roku do 1989 roku. ZUS zakwestionował listy płac za 1975 rok i 1985 rok bowiem nie wynikało z nich kogo dotyczą i jakiego roku. W postępowaniu sądowym sąd dysponował oryginałami powyższych list płac. W ocenie sądu nie ma wątpliwości,

że dotyczą one M. S. ponieważ znajdują się w jego aktach osobowych. Ponadto listy płac prowadzone były w ten sposób, że na jednej stronie karty znajdowały się dane z 1975 roku, a na drugiej stronie z 1976 roku – te zaś nie były kwestionowane przez ZUS. Lista wynagrodzeń za 1975 rok nie była opisana rokiem, ale było oczywiste, że to lista za ten rok ponieważ na odwrocie są dane za 1976 rok. Wszystkie inne listy są opisane rokiem. Ponadto znajdują się tam zarobki za: październik, listopad i grudzień, a są to miesiące pracy ubezpieczonego w 1975 roku. Uwzględnił sąd także listę płac za 1985 rok. Na odwrocie tej samej karty są niekwestionowane przez ZUS zarobki za 1984 rok. Uwzględnił także sąd zarobki wykazane na karcie płac za 1988 rok ponieważ są to zarobki ubezpieczonego za styczeń, luty i marzec 1988 roku czyli za okres kiedy M. S. pracował w Polsce przed delegowaniem do Kuwejtu. Na odwrocie znajdują się zarobki ubezpieczonego za 1987 rok.

Sąd zważył, co następuje:

odwołanie częściowo było zasadne.

Ubezpieczony ma przyznaną emeryturę, której wysokość obliczono na podstawie art. 26 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j.: Dz.U. z 2015r., poz.748). Stanowi on:

art. 26 ust. 1 emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia ustalonej w sposób określony w art. 25 przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę danego ubezpieczonego, z uwzględnieniem ust. 5 i art. 183.

Zgodnie z przepisem art. 25 ust. 1 tej ustawy:

podstawę obliczenia emerytury, o której mowa w art. 24, stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne, z uwzględnieniem waloryzacji składek zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury, zwaloryzowanego kapitału początkowego określonego w art. 173-175 oraz kwot środków zewidencjonowanych na subkoncie, o którym mowa w art. 40a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, z zastrzeżeniem ust. 1a i 1b oraz art. 185.

Zatem wartość kapitału początkowego ma wpływ na wysokość świadczenia.

Zgodnie z art. 174 ust. 2 ustawy

przy ustalaniu kapitału początkowego przyjmuje się przebyte przed dniem wejścia w życie ustawy:

- 1) okresy składkowe, o których mowa w art. 6;
- 2) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 5;
- 3) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 1-3 i 6-12, w wymiarze nie większym niż określony w art. 5 ust. 2.

Niewątpliwie okres od 1 marca 1967 roku do 2 stycznia 1970 roku winien być zaliczony jako okres składkowy na podstawie art. 6 ust. 2 pkt 3 ustawy emerytalno-rentowej. W tym okresie ubezpieczony był zatrudniony na podstawie umowy o pracę i należał do (...).

Dokonując oceny okresu zatrudnienia wnioskodawcy od dnia 1 marca 1967 roku do 2 stycznia 1970 roku sąd miał na uwadze regulacje wynikające z uchwały nr 55 Rady Ministrów z dnia 1 marca 1966 roku w sprawie dalszego rozwoju i działalności ochotniczych hufców pracy Związku (...) (M.P. 1966r., nr 11, poz. 75). Zgodnie z § 3 ust. 2 tej uchwały zadaniem (...) było między innymi zapewnienie uczestnikom (...) zatrudnienia i możliwości kształcenia w szkołach zawodowych lub zdobywania kwalifikacji zawodowych przez organizowanie innych form szkolenia zawodowego oraz ochrony pracy zgodnie z obowiązującymi przepisami prawnymi. Zgodnie z § 9 ust. 1 pkt 2 tej uchwały jedną z form zatrudnienia uczestnika (...) było zawarcie umowy o pracę. Przepis § 9 ust. 3 stanowił, że zatrudnianie młodocianych uczestników (...) może nastąpić tylko z zachowaniem przepisów ustawy z dnia 2 lipca 1958 r. o nauce zawodu, przyuczaniu do określonej pracy i warunkach zatrudniania młodocianych w zakładach pracy oraz o wstępnym stażu

pracy (Dz.U. z 1958 r. Nr 45, poz. 226 i z 1961 r. Nr 32, poz. 160), przepisów wykonawczych do tej ustawy oraz innych przepisów właściwych dla tej kategorii pracowników. W przedmiotowej sprawie ubezpieczony został przyjęty do pracy jako uczestnik (...) w wieku 16 lat, który nie uczył się. Okoliczności faktyczne sprawy wskazują, że umowa o pracę została zawarta zgodnie z przepisami wyżej wymienionej ustawy z 2 lipca 1958 roku.

Zgodnie z art. 3 tej ustawy młodociani mogli być zatrudniani przez zakłady pracy tylko w celu: nauki zawodu, przyuczenia do określonej pracy, odbycia wstępnego stażu pracy. Zgodnie z art. 4 ust. 1 nauka zawodu trwała od 2 do 4 lat. Zgodnie z art. 9 ust. 1 zakład pracy przyjmując młodocianego na naukę zawodu, w celu przyuczenia do określonej pracy oraz odbycia wstępnego stażu pracy był obowiązany zawrzeć z nim na piśmie umowę określającą zawód albo rodzaj pracy, w jakim młodociany będzie szkolony, czas trwania nauki zawodu, przyuczenia do określonej pracy lub wstępnego stażu pracy oraz zasadnicze obowiązki i uprawnienia młodocianego. Zgodnie z art. 10 okresy nauki zawodu, przyuczenia do określonej pracy oraz wstępnego stażu pracy są okresami zatrudnienia. Według art. 12 ust. 1 młodociani zatrudnieni przez zakłady pracy obowiązani byli do doksztalcania się do czasu ukończenia 18 lat życia. Jeżeli młodociany nie zakończył nauki zawodu przewidzianej w art. 4 ust. 1 do ukończenia 18 lat życia, obowiązek doksztalcania się jego mógł być przedłużony nie więcej niż o 1 rok, o ile doksztalcenie dotyczyło obranego zawodu. Zgodnie z ust. 2 młodociani przyjęci do pracy, do przyuczania do określonej pracy lub do odbycia wstępnego stażu pracy po przyuczeniu do określonej pracy byli obowiązani:

jeżeli ukończyli 8 klas szkoły podstawowej - do doksztalcania się zawodowego lub ogólnokształcącego.

Według art. 13 ust. 1 czas pracy młodocianych w wieku od lat 15 do 16 wynosił 6 godzin na dobę i 36 godzin tygodniowo.

Po myśli art. 13 ust. 2 młodocianych w wieku powyżej lat 16 obowiązywał normalny czas pracy stosowany w zakładzie pracy.

Zgodnie z art. 13 ust. 3 do czasu pracy młodocianych (ust. 1 i 2) wlicza się czas doksztalcania określonego w art. 12 ust. 2 i 3 bez względu na to, czy nauka odbywa się w godzinach pracy czy poza godzinami pracy, jednakże w wymiarze nie większym niż 18 godzin tygodniowo. Zgodnie z art. 17 ust. 3 na wniosek młodocianego objętego doksztalceniem zakład pracy powinien mu udzielić urlopu w okresie ferii szkolnych.

Z powyższych przepisów wynika, że przyjmowano do pracy młodocianych między innymi w celu nauki zawodu. Ubocznym obowiązkiem młodocianego pracownika było doksztalcenie się, a czas nauki w szkole był wliczany do czasu pracy. Z akt osobowych ubezpieczonego wynika, że został on zatrudniony w celu nauki zawodu malarza. W pierwszym roku pracy także się uczył. Powyższe wskazuje, że ubezpieczony w okresie od 1 marca 1967 roku do 2 stycznia 1970 roku pozostawał w zatrudnieniu jako uczestnik (...) na podstawie umowy o praktyczną naukę zawodu i okres ten należy zaliczyć jako okres składkowy.

Kolejny okres od 30 marca 1988 roku do 22 marca 1989 roku podlega uwzględnieniu jako okres składkowy na podstawie art. 6 ust. 2 pkt 1 c ustawy emerytalno-rentowej. W tym czasie ubezpieczony wykonywał pracę w Kuwejcie będąc zatrudnionym przez Przedsiębiorstwo Budownictwa (...) – co wynika z akt osobowych. W dniu 23 marca 1989 roku powrócił z kontraktu, a następnie korzystał z urlopów dewizowych. Do pracy w Polsce zgłosił się 12 czerwca 1989 roku i wykonywał ją do 3 lipca 1989 roku. Ten ostatni okres tj. od 12 czerwca 1989 roku do 3 lipca 1989 roku organ rentowy uwzględnił.

Brak podstawy do uwzględnienia okresu od 23 marca 1989 roku do 11 czerwca 1989 roku. W tym czasie ubezpieczony korzystał z 29 dni wolnych z tytułu przepracowanych wolnych sobót na kontrakcie i 26 dni urlopu wypoczynkowego za lata 1988 i 1989.

W zakresie zaliczenia urlopów dewizowych należy wskazać, że status prawny pracownika skierowanego do pracy za granicą i na ten czas korzystającego z urlopu bezpłatnego u macierzystego pracodawcy ukształtowały przepisy rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 27 grudnia 1974 roku w sprawie niektórych praw i obowiązków pracowników

skierowanych do pracy za granicą w celu realizacji budownictwa eksportowego i usług związanych z eksportem (t.j. Dz.U. z 1990 r. Nr 44, poz. 259 ze zm).

Kwestię kwalifikacji prawnej tychże okresów na gruncie prawa ubezpieczeń społecznych rozstrzygnął Sąd Najwyższy w uchwale składu siedmiu sędziów z dnia 22 maja 2013 roku, III UZP 1/13 (OSNP 2013 nr 21 - 22, poz. 255) stwierdzając, że okres urlopu bezpłatnego udzielonego pracownikowi w macierzystym zakładzie pracy w wymiarze równym liczbie nieudzielonych w czasie zatrudnienia za granicą dni wolnych od pracy, przewidziany w § 9 ust. 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 grudnia 1974 roku w sprawie niektórych praw i obowiązków pracowników skierowanych do pracy za granicę w celu realizacji budownictwa eksportowego i usług związanych z eksportem (t.j. Dz.U. z 1986 r. Nr 19, poz. 101 ze zm., od dnia 10 lipca 1990 r. § 10 ust. 4 tego rozporządzenia, t.j. Dz.U. z 1990 r. Nr 44, poz. 259 ze zm.), nie stanowi okresu składkowego przewidzianego w art. 6 ust. 2 pkt 1 lit. a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS. W uzasadnieniu uchwały zauważono, że okres urlopu bezpłatnego udzielonego na podstawie § 9 ust. 4 rozporządzenia stanowił w zatrudnieniu u macierzystego pracodawcy okres urlopu bezpłatnego, a jako taki pozostawał bez wpływu nie tylko na prawo, lecz także na wysokość świadczeń z ubezpieczenia emerytalnego. Okres ten w zakresie ubezpieczenia społecznego nie był okresem składkowym ani nieskładkowym; dla ubezpieczenia społecznego był to okres obojętny.

Sąd Najwyższy zwrócił też uwagę na to, że na podstawie szczególnej regulacji przepisu § 15 rozporządzenia (w tekście ustalonym od dnia 10 lipca 1990 r. - § 16 tego rozporządzenia), w czasie urlopu bezpłatnego przypadającego po okresie skierowania do pracy za granicę w celu realizacji budownictwa eksportowego i usług związanych z eksportem, pracownik zachowywał dla siebie i członków rodziny prawo do świadczeń społecznej służby zdrowia i do zasiłków rodzinnych oraz przysługujące mu prawo do świadczeń z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa. Gdyby okres, o którym mowa był okresem ubezpieczenia (składkowym lub nieskładkowym), taka regulacja byłaby oczywiście zbędna.

Podobnie nie jest okresem składkowym ani nieskładkowym okres za jaki wypłacono pracownikowi ekwiwalent za urlop wypoczynkowy niewykorzystany w czasie trwania umowy o pracę na budowie eksportowej, a o jaki przedłużono urlop bezpłatny w macierzystym zakładzie pracy – tak Sąd Najwyższy w wyroku z 18 marca 2015 roku, I UK 269/14, L..

Zgodnie z art. 174 ust 3 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych podstawę wymiaru kapitału początkowego ustala się na zasadach określonych w art. 15,16,17 ust 1 i 3 oraz art. 18 z tym, że okres kolejnych 10 lat kalendarzowych ustala się z okresu przed dniem 1 stycznia 1999 roku. Zatem znaczenie ma wysokość wynagrodzeń ubezpieczonego. W części dotyczącej oceny dowodów sąd wyjaśnił z jakich przyczyn uwzględnił wynagrodzenia ubezpieczonego w 1975 roku i 1985 roku oraz od 1 stycznia 1988 roku do 29 marca 1988 roku na podstawie list płac. Nie było natomiast podstaw do uwzględnienia wynagrodzeń z okresu zatrudnienia na eksporcie.

Podstawę wymiaru kapitału początkowego pracownika skierowanego do pracy za granicą przed 1 stycznia 1991 roku stanowi wynagrodzenie zastępcze, o którym mowa w § 10 rozporządzenia Rady Ministrów z 1 kwietnia 1985 roku w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru emerytur i rent (Dz. U. z 1989r. nr 11, poz. 63). Zgodnie z § 10 ust.2 powołanego rozporządzenia jeżeli okres zatrudnienia za granicą przypada przed dniem 1 stycznia 1991 roku do podstawy wymiaru świadczenia przyjmuje się kwoty wynagrodzenia przysługującego w tych okresach pracownikowi zatrudnionemu w kraju w takim samym lub podobnym charakterze, w jakim pracownik był zatrudniony przed wyjazdem za granicę. W przedmiotowej sprawie nie zostały zaś wykazane wynagrodzenia zastępcze albowiem nie przedstawiono wynagrodzeń żadnego innego pracownika. Nie wiadomo czyje wynagrodzenia są ujęte w karcie wynagrodzeń za 1989 rok, brak jakichkolwiek informacji na podstawie których można by ustalić, że spełniają one kryteria wynagrodzenia zastępczego, o którym mowa w § 10 ust. 2 wyżej wskazanego rozporządzenia z 1 kwietnia 1985 roku.

W związku z powyższym na podstawie art. 447¹⁴ § 2 k.p.c. orzeczono jak w pkt 1 sentencji, w pozostałym zakresie odwołanie oddalono na podstawie art. 447¹⁴ § 1 k.p.c..

(-) SSO Patrycja Bogacińska-Piątek